

РЕЦЕНЗИЯ

от д-р Ана Георгиева Лулева

професор в Институт за етнология и фолклористика с етнографски музей при БАН

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност „доцент“

в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,

професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата
(Култура и комуникация)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 98 от 19. 11. 2024г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „Етнология“ към Философско-историческия факултет, като кандидат участва гл.ас. д-р Мария Стоянова Петрова от катедра „Етнология“ към Философско-историческия факултет

1. Общо представяне на получените материали

Предмет:

Със заповед № РЗД-22-436 от 18.02.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност **‘доцент’ в ПУ** по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Култура и комуникация), обявен за нуждите на катедра „Етнология“ към Философско-историческия факултет.

За участие в обявения конкурс е подал документи **единствен кандидат:**

гл. ас. д-р Мария Стоянова Петрова от ПУ „Паисий Хилендарски“

Представеният от гл. ас. д-р Мария Стоянова Петрова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва следните документи:

1. Административни документи: Молба за допускане до конкурса, CV на кандидатката, Диплома за бакалавър, Диплома за Магистър, Докторска диплома, Списък на научните трудове; Списък на цитиранията; Разделителен протокол; Справка за съответствията с националните изисквания; Резюмета на научните трудове на английски език;

Анотация на материалите; Самооценка на приносите; Декларация за оригиналност; Удостоверение за трудов стаж, Справка за преподавателската натовареност; справка за научноизследователска дейност; Други доказателства за участие на творчески и научно-приложни проекти.

2. Научни публикации

Кандидатката гл. ас. д-р Мария Петрова е приложила общо 11 научни труда - 1 монография, 3 студии и 7 статии. Приемат се за рецензиране 11 научни труда, които са извън дисертацията и се отчитат при крайната оценка. Разпределението на научните трудове по съответни рубрики, в страната и в чужбина, е както следва: една студия е публикувана в научно издание, реферирано и индексирено в световноизвестни бази данни с научна информация в чужбина; една статия е публикувана в чужбина в нереферирано списание с научно рецензиране; девет труда са публикувани в страната в списания и редактирани колективни томове.

Представен е разделителен протокол за една студия.

2. Кратки биографични данни на кандидатката

Гл. ас. д-р Мария Петрова е бакалавър по етнология (2001) и магистър по приложна етнология от ПУ „Паисий Хилендарски“ (2003). През 2009 г. тя е защитила докторска степен в катедра „Етнология“ с тема на дисертационния труд „Иван Хаджийски – фолклорни извори и етносоциологически интерпретации“. Д-р Мария Петрова преподава в катедра „Етнология“ първоначално като хоноруван асистент (2006-2009), а от 2009 г. – като главен асистент. Участва активно в образователния процес, в научно-изследователски и научно-приложни проекти на катедрата.

3. Обща характеристика на дейността на кандидатката

Оценка на учебно-педагогическа дейност и подготовка на кандидатката (учебни пособия, лекционни кусове, работа със студенти, дипломанти и докторанти)

Гл. ас. д-р Мария Петрова преподава следните лекционни курсове: Лингвистична антропология (30/15); Практикум „Сторителинг и антропология“ (15/45); Българска етнология (45/15); Стереотипи и предразсъдъци (30/15); Глобализация и национализми (30/0); Представяне на културното наследство в туризъм на преживяването (30/15); Лятна практика по социална антропология (15/45); Стаж в институция (0/75). Езиково многообразие и наследство (30/0) – избираема дисциплина. Тя е ръководила успешно защитили дипломанти и участия на студенти в научни проекти и научни форуми.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидатката

В настоящия конкурс кандидатката участва с една монография, три студии и седем статии. За студията *Creative traditions and cultural projects: re-thinking heritage through experience*. In: Martor 2022/27, pp.154-179, публикувана на английски език в съавторство с Кр. Кръстанова и Е. Стоилова в списание, реферирано и индексирено в световноизвестни бази данни с научна информация, е представен разделителен протокол. Една статия - „*Официални празници – реализации и трансформации. Из архивите на едно селско читалище*“ В: сп. Епохи, 2024, бр. 2 (31), с. 458-474, е публикувана в списание, реферирано и индексирено в световноизвестни бази данни с научна информация. Две студии и шест статии са публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или редактирани колективни толове. Една от тези статии - Kissikova, M. – *Self-Identification and collective Identity – personal Hierarchy and social Reflections (examples from biographical interviews with University Professors)* In: INVESTIGATING CULTURE – international journal for cultural researches (Dr. Loreta Georgievska - Jakovleva ed.). Скопие, 2020, кн. 4, с. 71-79 е публикувана на английски език в чуждестранно списание. Останалите статии са публикувани в български издания – редактирани колективни толове. Всички публикации са по темата на конкурса.

Приноси (научни, научно-приложни, приложни) и цитирания

Научните приноси на кандидатката се ситуират в следните тематични области:

- Приноси към **изследванията на културното наследство**. Въз основа на емпиричен материал, добит от различни терени и източници – етнографско теренно изследване на село Пчеларово, общ. Чернооочене, Кърджалийска област, архивни източници, публикации в пресата, градски научно-приложен проект („Текстил и град 2019“), авторката разглежда значими аспекти на културното наследство: ролята на културното наследство за конструиране на колективни (локални) идентичности; връзката културно наследство - памет – идентичност; ролята на институциите за създаване на културно наследство и локална колективна памет; механизми за конструиране на локална памет и идентичност - пространствени измерения, общностни празници, работа на институциите и социалните актьори „отдолу“; конструиране, предаване, социализиране на културното наследство; влиянието на проектната култура върху културното наследство.

Както д-р Мария Петрова сама основателно посочва в самооценката за приносите си, село Пчеларово е основният източник на емпирични данни за голяма част от нейните изследвания. Публикациите, направени въз основа на разнообразен теренен материал, събран с различни методи – интервюта, наблюдение, архивни източници, публикации в пресата –

създават една плътна картина на селото, в която авторовият анализ и интерпретации са аргументирани убедително.

Дългогодишните проучвания на с. Пчеларово намират израз и в **монографията** *Читалище и време. Институционално съграждане и обществена трансформация. Из страниците на летописната книга*“ (Пловдив: ПУ „Паисий Хилендарски“, 2024), 318 стр. Трудът се състои от Увод, три глави и Заключение. Построен е като надграждане на смислови нива, които се разкриват чрез „близко“ четене на архивния документ – Летописната книга на Народно читалище „Иван Буюклиев“, разглеждан като разказ, властови жест, „конструиран наратив, преследващ съвсем конкретни цели, който не е лишен от идеологически и политически импликации“. Авторката се ръководи от принципите на обоснованата теория (grounded theory), прилагана обикновено при работа със записи на интервюта с респонденти. В случая опитът индуктивният подход на обоснованата теория да се приложи към анализа на архивен документ, в съчетание с неговата контекстуализация, е иновативен и успешен. Постигнато е плътно описание на институцията, през която се разкриват икономически, политически и идеологически доминанти на различните исторически периоди.

Според мен монографията „*Читалище и време*“, съдържа съществен научен принос поне на две нива: методологично като успешен опит за работа с един основен архивен документ, каквато е Летописната книга на Народно читалище „Иван Буюклиев“, с. Пчеларово, неговата контекстуализация чрез допълнителни източници и анализ на наличната архивна информация; и епистемологично – като резултат, постигнато познание, реконструиране и задълбочена интерпретация на дейността на една институция (читалището) и мястото ѝ в живота на локалната общност в дълга историческа перспектива.

- Приноси към **изследванията на каракачаните** въз основа на теренни проучвания на каракачанските общности в България (гр. Карлово, гр. Сопот, гр. Шипка, с. Крън, гр. Сливен) и Северна Гърция (гр. Комотини, гр. Ксанти, гр. Серес), в които авторката се фокусира върху житейски истории и пространствените очертания на „своето“, видяно чрез институциите на общността (музейни сбирки, културно-просветни дружества) и в образите, емоционално натоварени и запазени в колективната памет.

- **Изследвания на университетската култура** – една нова тема за българските антрополози и етнологи, разработена иновативно, с етнологички подход, въз основа на интервюта с преподаватели и служители в ПУ „Паисий Хилендарски“. Към това поле се отнася и статията, разглеждаща предизвикателствата пред обучението по етнология, в която авторката тематизира проблемите пред преподаването на два курса в бакалавърските

програми по Етнология и Социална антропология (Катедра „Етнология“ на ПУ „Паисий Хилендарски“) – *Интеркултурна комуникация и Стереотипи и предразсъдъци*. Рефлексивността се откроява като характерна черта в тези изследвания.

Представените публикации съдържат научни приноси в няколко основни теми: изследвания на идентичностите, институциите, културното наследство и конкретни общности (с. Пчеларово, каракачани, университетска общност).

Трудовете на д-р Мария Петрова са цитирани 14 пъти в български и чужди издания.

Спазени са количествените показатели на критериите за заемане на академичната длъжност доцент в ПУ „Паисий Хилендарски“.

4. Оценка на личния принос на кандидата/ите

Всички научни резултати, обективирани в представените публикации, са оригинални авторски текстове, резултат от добросъвестно извършени изследвания от авторката, при спазване на нормите на академичната етика, без наличие на белези на плагиатство.

5. Критични забележки и препоръки

Кандидатката демонстрира висока теоретична компетентност и умения за работа с различни извори и изследователски терени. Това намира израз в разнообразието на теми, върху които е публикувала досега, и обещава бъдещи интересни проучвания.

6. Лични впечатления

С д-р Мария Петрова се запознах по повод на работата ѝ върху монографията *„Читалище и време. Институционално съграждане и обществена трансформация. Из страниците на летописната книга“* (Пловдив: ПУ „Паисий Хилендарски“, 2024). Като научен рецензент на ръкописа бях впечатлена от нейната ерудиция, изследователска добросъвестност и рефлексивност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Мария Петрова **отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатката в конкурса е представила **достатъчен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“. Работите на кандидатката

съдържат оригинални научни и приложни приноси, които са получили международно признание като представителна част от тях са публикувани в списания и научни сборници, издадени от български и международни академични издателства. Теоретичните разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на гл. ас. д-р Мария Петрова **е несъмнена**.

Постигнатите от гл. ас. д-р Мария Петрова резултати в учебната и научно-изследователската дейност, **напълно** съответстват на минималните национални и допълнителните изисквания на Философско-исторически факултет (ако има такива), приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Философско-исторически факултет за избор на гл. ас. д-р Мария Петрова на академичната длъжност „доцент“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Култура и комуникация)

11 април 2025 г.

Рецензент:

проф. д-р Ана Лулева